

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 12.08.1911**

Číslo ročníků: **1, 27**

Číslo výtisků: **1, 27**

Datum vydání čísla: **12.08.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

D O P I S Y.

Dubno.

Nikdo zajisté neupře, že Dubno je, nebo spíše bylo, nejzajímavějším ruským městem pro Čechy Volynské. Je jaksi kolébkou českého osadnictví v Západní Rusi, a první léta po našem příchodu na Rus tolik zajímavých a pro nás vysoce důležitých událostí se v něm odehrálo, že jsme si zvykli považovat je za své hlavní město. Zel, že slibné začátky spějí k tak smutným koncům. Dubno přes to, že je újezdním městem „nejčeštějšího újezdu“, ztrácí čím dále tím více svůj význam pro české osadnictví na Rusi a mlčky přepouští své staršinství jiným volynským městům, které ničím nevynikly v dějinách českého osadnictví na Rusi. V Dubně byla založena první česká škola, první česká fara, první česká volost (starešinství), odsud čerpaly živné štávy všechny nové české osady, a dnes, kdy po celé Volyni český živel se hlásí k životu — u nás v Dubně není českého spolku, sebemenšího střediska, kde by se dubenští Češi scházeli. Převalná většina dubenských Cechů stojí si hmotně velice dobře; máme zde 22 majitelů domů, ale v městském zástupitelství je pouze jeden Cech. Jak jinak to vypadá v jiných městech. Ve Zdobunově mají Cechové většinu v městském zástupitelství, v Křemenci, kde je jen 6 českých rodin, Češi docílili zvolení 5 Cechů do městského zástupitelství a jeden z nich, p. Altman, byl zvolen prvním kandidátem na úřad starosty. Společenského života u nás vůbec není. Zijeme jen slávou minulosti. Pochybuji však, že ta sláva by ještě na dlouho stačila. Nové pokolení nepoznalo slavných okamžiků a jen sem tam některý výminkář vypravuje s pohnutím o tom, jak slavný to byl okamžik, když 6. října 1870 shromáždilo se v Dubně daleko přes 2000 českých přistěhovalců, aby do rukou generál-gubernátorových složili přísahu na věrnost carovi a nové vlasti. Přes 40 let dělí nás od této doby, 40 let úsilovné práce k dosažení hmotného blakobytu. V šileném honu za rublem zapomněli jsme, že ne chlebem jediným bude živ člověk, že zajištěné hmotné postavení ukládá jednotlivci celou řadu vyšších povinností. Dubenští krajané by si měli připomenout, že od toho se mnoho žádá, komu bylo mnoho dáno, a vynaložit vše, aby při oslavě brzkého padesátiletí českého osad-

nictví na Volyni (v r. 1918) stáli v první řadě.

Dubno samo leží 4 versty od stejnojmenné stanice a bylo známo v dějinách Západní Rusi jako mohutná polská tvrz, kde se odehrála celá řada významných událostí. Svůj vojenský ráz Dubno neztratilo ještě ani nyní. Je prvním významnějším městem na ruské půdě směrem od rakouského pohraničního města Brody a má proto značnou vojenskou posádku. Mimo to Dubno bylo vážným článkem v tom mohutném pevnostním řetěze, který má chránit Rusko před vpádem rakouského souseda.

Nyní jako pevnost Dubno svůj význam částečně ztrácí.

Pěkný popis Dubna podala ve svých Vzpomínkách z Volyně známá česká spisovatelka pí Pavla Moudrá. Myslím, že se zavděčím čtenářům, když ji dám slovo a sám jen k závěrku řeknu, několik slov a hospodářském postavení dubenských Cechů.

Město Dubno samo, vyjma budovy erární (kazenní) a kostely, tedy s veškerou půdou, na níž jsou domy, ulice, cesty a zahrady, je t. zv. propinačním a činžovním majetkem velkostatku. Majitelé domů platí z pozemku t. zv. „věcnou činž“. Velkostatek nesmí odejmouti činžovníku pozemek, pokud tento platí nájemné. Bez povolení velkostatku pak nesmí nikdo ve městě zavádět živnost hostinskou, ani otevřít krám kupecký. Nynější majitelkou Dubna je kněžna Barjatská, Ruska, která Dubna — ani jakživa neviděla.

Poslední polští majitelé Dubna, knížata Ljubomirských, sídlila ještě zde v kamenném, chmurném zámku na břehu Ikvy, nyní proměněném v kasárna péchoty. Chmurnější než vzhled starého zámku je epizoda, odehrávající se zde za války rusko-turecké v roce 1876. Zde věznění byli turečtí zajatci, po většině i ranění, v temných skladištích, kdež hynuli beze vši lékařské pomoci. Pohřbívání bez rakví, jen v režné plátno zavazovací a zahrabávání měle. Luza dubenská je pak v noci vyhrabávala, plátno z nich stahovala a prodávala na bazaru v městě, jak mi očití svědkové oněch dob vypravovali.

Dubno je pěkné — z jisté vzdálenosti. Kolosální budovy vojenské, bání chrámů, množství stromů, rozlehlost města, to vše vypadá mnohoslibně, velkoměstsky. Ale uvnitř, v ulicích, domech, na ba-

zaru, na náměstích, všude táž poloorientální zdědovanost, špina, nedbalost, rozházenost měst volynských. Provalila-li se kde střecha, padá-li komín, propadávali se podlaha — nu necht'! však ono to ještě vydrží i tak! Ulice nedlážděné se zvýšenými chodníky dřevěnými, náměstí jámovité, nesrovnalé. Vše to na podzim a z jara jedna bezedná hrůzná tuň bláta, v létě za suchých větrných dnů pak celé Dubno v jednom oblaku prachu, až se dech tají a oči páli.

Dubno má as 16.000 obyvatelů bez vojska a mezi těmi sotva 2.000 křesťanů. Veškeren obchod, průmysl, řemesla, živnosti, vše v rukou židovských a vše v nejpodivnější směsici. Usmolený židek v kaftanu a s pejzy nabízí ti v krámku svém katolické modlitebni knihy, vedle toho ale také čaj a struny k houslím a ještě ti při tom vymění rakouské peníze, objedná koně nebo po případě i spraví porouchané hodinky. Ochota až dotěravá, jedná-li se o to vydělat kopejku a vzájemná obchodnická shoda až podivuhodná.

Jediná ulice v Dubně jakoby se byla vyhnula tomu požidovštění a špině. Je to široká třída „na Panenské“ s ohrazeným městským sadem, kdež hrává vojenská hudba a s nízkými domy, ukrytými v hustých starých zahradách, blízcích se s jedné strany až k lukám. Mimo hodiny, kdy hraje hudba a kdy ulice s procházejícím se lepším obecenstvím mění se v pravý ruský „bulvár“, hlučný a sverázný, je tu ticho a klid starého parku s bohatou minulostí. Vysoké staré stromy šumí tak smutně, že maně připadají člověku na mysl jen truchlivé vzpomínky.

Zde „na Panenské“ do nedávna byl klidný klášter polských jeptišek, nyní změněný v pravoslavnou církev.

Hlavní chrám dubenský, pravoslavný sobor, nádherný uvnitř jako všechny ruské chrámy, je rovněž bývalý kostel katolický s přílehlým k němu bývalým klášterem Benediktinův. S prostranství před chrámem na zad volný rozhled na širá luka pod Dubnem. Zde rozloženo bylo as vojsko statečných Zaporožců, kdy s Tarasem Bulbou obléhali hladovíci Dubno*). Zde plály tmou jejich ohně a zvučely jejich divoké hry a písně. Tajnou chodbou kláštera, snad právě pod místem, kde stojím, vedla dle přeskvočné pověsti Gogolovy Tatarka noční dobou spanilého Ondřeje Bulbu, zradivšího pak pravoslavnou víru i

*) Taras Bulba, pověst V. V. Gogola.

otce kozáka pro krásnou Polku... A tam stranou zas, v starém polském lese, pod věkovitými duby to as bylo, kde starý Taras Bulba skolil vlastní rukou syna-zrádce a kde tento bez hlesu, oddaně a poslušně sklonil svou bujnou hlavu, šeptaje jméno krásné Polky... A všude tyto vzpomínky jdou v Dubně s sebou, po náměstí, pokrytém tehdež mrtvolami hladem zemřelých, po chrámech nedávno Polákům zkonfiskovaných — všude stopy onoho věčného boje jedné bratrské krve s druhou. Za vypálený polský dvůr a vydrancovaný katolický kostel na sta umučených, popravených ruských kozáků, za útisk a rozmařilost polské šlechty pomsta celé chrabré Ukrajiny, tak točí se nekonečným refrainem ta věčná, děsná píseň.

Mimo kamenný hlavní sobor má Dubno ještě dole v močále pod městem nedávno dostavěný chrám cihlový, patřící pravoslavnému mužskému klášteru „Cestného křestu“, židovskou synagogu z předešlého století a kostel katolický v řeckém slohu, na němž zlačený latinský nápis „Gloria tibi Domine“ dosti podivně se vyjímá uprostřed ruských firem a židovského brebenění.

Zajímavé jsou hřbitovy dubenské, ruský i polský. Polský má unylý, sentimentální ráz let dvacátých a třicátých. Něco jako z Lermontovského a Byronovského světobolu. Samá urna, truchlicí vrba, plačící kamenné postavy s řeckými profily. Pravoslavný je divoký jako všecko ruské. Divoce bují všude husté křoví a vysoká tráva, divoký je vkus náhrobků i nápisů, všecko jedna polobarbarská směs.

Okolí Dubna skytá málo pěkného. Památka z dob polského panství, velký, ale úplně zpustlý park „Palestýna“ a v lukách jako oasa v poušti se vyjímající skupina starých lip, buků a dobů — „Pantálie“, obvyklá vycházka Dubenských. Česká hospoda, český hostinský, české pivo! Pravá oasa i pro Čechy zde žijící, ač se zdá, že ti právě málo „Pantálie“ navštěvují. (Dokončení).

Mimořádná zemská schůze

Volynské gubernie.

Žitomír, 8. srpna.

Dne 7. srpna konala se prvá mimořádná schůze volynského gubernského zemstva. Ve dvoraně kupecké besedy schůzi zahájil gubernátor hrabě A. I. Kutaisov, který přivítal přítomné, přál zdaru jich

práci a navrhl, aby nejprve povolali Ura! panovníkovi. Když se tak stalo, prohlásil schůzi za zahájenou a odešel. Předsednictví se ujal gubernský předvoditel šlechty, P. A. Demidov. Hlásni složili nejprve přísahu, načež předseda Demidov přečetl návrh telegramu Hosudaru Imperatoru. Telegram byl přijat voláním Ura!, načež byl přečten pozdravný telegram náčelníka jihozápadního kraje, gen. adjutanta F. F. Trepova tohoto znění: „Pozdravuji prvou mimořádnou zemskou schůzi Volynské gubernie při zahájení její činnosti, která má posloužit kulturně-hospodářskému rozkvětu Volynské gubernie. Jsa hluboko přesvědčen, že vyvolení zástupců všech vrstev obyvatelstva, bez ohledu na národnost, sjednocení citem věrnopoddanské lásky ke svému caru, spojí se ve společné družné práci ku blahu vlasti a tím dají za pravdu vysoké důvěře Hosudara Imperatora, darovavšího obyvatelstvu svěřeného mně kraje blaha zemské samosprávy“. Blahopřání velice oblíbeného a váženého náčelníka Jihozápadního kraje přijato bouřlivým potleskem. Dále jednáno o volbě předsedy a 3 členů gubernské upravy a jich plattech. Přijato bylo, aby předsedovi upravy byl vyměřen roční plat 4000 r., členům upravy po 3000 r. D. F. Andro položil též otázku o cestovním pro předsedu a členy upravy, ale tento dotaz byl odložen, poněvadž nebyl na denním pořádku. Hlavní pozornost se upírala na volbu předsedy gubernské upravy. Byli pouze dva vážní kandidáti: od zemské skupiny V. E. Dvernický, od pravých B. S. Mezenecov. Mezenecov považoval od počátku svou kandidaturu za ztracenou a podrobil prý se jen naléhání petrohradských kruhů. Když však při podávání zápisek o kandidátech Dvernický dostal 47 hlasů a on pouze 24, vzdal se kandidatury docela. Na to byl zvolen 54 hlasy proti 19 předsedou gubernské upravy Dvernický. Při následujícím hlasování o děkovném telegramu generál-gubernátorovi došlo ke sporu, když hlásný Dobrynin jal se proti tomu protestovat, prohlašuje, že by nejprve měl být poslán telegram předsedovi ministerstva P. A. Stolypinu, jakožto původci zákona o západním zemstvě. Proti poslání telegramu Stolypinovi vyslovil se jménem Poláků S. Domanevský. Bylo tedy o poslání telegramu hlasováno, při čemž proti tomu hlasovali Poláci, dva Rusi — Jenko-Dorovský a Istomin — a Čech dr. V. Vondrák. Pan dr. Vondrák učinil tak z důvodu, že návrh p. Dobryninův byl zbytečně provokativní, poněvadž

generál-gubernátorovi odpovídalo se na jeho pozdrav, nebylo tedy proti Stolypinovi nic zamýšleno, a že sám způsob provedení zákona neodpovídá, poněvadž vláda měla se postarat nejen o to, aby zákon byl ustanoven, nýbrž aby byl též správně prováděn, což se v některých újezdech nestalo. Většina však byla pro poslání telegramu Stolypinovi, jež sestavila zvláštní komise v tomto znění: „Volynská mimořádná gubernská schůze, poprvé přístupující k zemské práci, považuje za svou povinnost vyslovit Vašemu Vysokoprevoschoditelstvu srdečný pozdrav, oduševněný vřelým přáním, věnovat všechny své síly a práci ve prospěch a rozkvět rodné Volynské země“. Na to bylo hlasováno o volbě členů gubernské upravy. Byli zvoleni I. I. Dobrovolský, P. M. Skalev a I. A. Gorlov. Náměstkem předsedovým zvolen Dobrovolský. Do gubernského úřadu (přítutství) pro zemské záležitosti byl vyslán B. S. Mezenecov. Do gubernské pozemkové komise zvoleni K. D. David'uk a E. Iznoskov, do gubernské školní rady D. L. Svěšnikov a dr. V. Vondrák. Při volbě do školní rady rozcházeli gubernští hlásni v mínění, zda se má být obecná škola dána pod dozor církvi — církevní farní školy — či státu — školy ministerské; zvoleni byli stoupenci světské školy. Do zemědělského poradního sboru (agronomičeského sověščanije) byl zvolen D. F. Andro a jeho náhradníkem V. V. Gutovský. Představiteli zemské schůze do petrohradské rady pro záležitosti zemského hospodářství byli zvoleni hr. M. E. Nirod, B. S. Mezenecov, P. A. Demidov a D. L. Andro, do volynské pobočky Selské pozemkové banky V. E. Dvernický a E. A. Iznoskov. Před zakončením schůze protestoval ještě p. Dobrynin proti tomu, že telegram generál-gubernátoru byl poslán dříve než ministru předsedovi. Druhý den konaly se porady, týkající se zemského hospodářství. Do cestovní komise byli zvoleni Dědincev, Ditkov, Istomin, Mazarak, dr. Vondrák.

V. Volynskýj.

Pamatujte, že druhé pololetí již dávno nastoupilo a že nutno co nejdříve zaslat předplatné na

Čechoslovana.

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 01.09.1911**

Číslo ročníků: **1, 30**

Číslo výtisků: **1, 30**

Datum vydání čísla: **01.09.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

jinak! Vážnost ztratili následkem mravního úpadku a té jinak opět nedobudou nežli povznesením mravním.

Když se Češi zdráhali přijímatí pravoslavi, pravice, že jim bude obtížno přivykatí některým způsobům a ustanovením církevním — odpovědno jim, že se na ně bude pohlížeti jako na děti, jimž se leccos promine. Když ale posléze obřady ty řádně neplnili, popudili proti sobě nejen duchovenstvo, nýbrž i domorodé obyvatelstvo. Vytýkáno jim, že slouží křesťanům ku pohoršení a j. — Snahou byrokratických zástupců vlády bylo, aby se Češi slili úplně s domorodým obyvatelstvem. Společování, sdružování a p. nebylo dovoleno. Borjatským evangelikům bylo mnoho příkoří snášeti. Několikrát bylo jim zakázáno shromažďovati se ku společné pobožnosti; jindy zase, když přijel duchovní, aby vykonal služby boží, přisluhoval svátosti, Večeře Páně a jiné obřady, selská policie střežila, by byli přítomni jedině evangelici. Konečně i duchovnímu správci byl zakázán během tří roků příjezd do Borjatína. Do místní školy, ač se v ní dítek pravoslavného vyznání nenalezalo, ustanoven za k tehetu pravoslavný duchovní sourední vesnice otec Petr Ogibovský, msž dosti tolerantní. Dále se objevil už misionář otec Manuil Němeček. Ztavital několikrát do Borjatína a vedl s občany besedy na téma „objasnění dogmatů církve pravoslavné, lišících se od církve evangelické.“ Vida však hluboké náboženské přesvědčení a znalost slova božího u Borjatských, raději odejel. Všecky tyto okolnosti přispěly k tomu, že osadníci obou sesterkých vyznání pevně a navždy spojili se v jeden sbor. O dřívějších neshodách nebylo více potuchy. I s rodinami vyznání pravoslavného žili žijí doposud ve shodě nejlepší. Nyní v osadě je 26 rodin, evangelicko-reformovaného vyznání, 7 rodin pravoslavných, 3 římsko-katolické, 1 baptistská. Pravoslavi bylo přijato hlavně ku konci 80tých let.

Vzdor všem nepříznivým okolnostem s velikou obětavostí, vlastním nákladem zbudoval si sborek tento, okolo 25 rodin čítající, vkusný chrámek, který při jiných okolnostech stál by 12—15 tisíc, zde však pílí a pomocí osadníků postaven téměř za polovinu tohoto obnosu. Každé neděle a svátek hlaholí zde české duchovní písně a žalmy, zní evangelium i kázání v rodném jazyku. Ano, Češi borjatinští mohou se honositi tím, že si zachovali českou bohoslužbu. Vždyť i duchovní, který přijíždí ročně sem z Vilna (dp. superintendent Jastřembský) služby tyto v českém jazyku koná. Proč

se i Češi pravoslavní nepřičiňovali, by si zavedli české služby boží? A zpěv, ten velebný zpěv církevní, kterak by mnohem dojemnějším byl pro nás v rodném našem jazyku! — Ano, i ty zpěvy české zanikají zároveň s českým vlasteneckým vědomím. I v tomto ohledu jest osada naše oasou. Zdejší pěvecký sbor zpívá na sta písní jak duchovních tak i národních. Ano i v nejkritičtějších výše vypravovaných dobách neumlkla zde česká píseň a bohda neumlkne.

Škola je jednotřídní s třemi odděleními (gruppami), kde obyčejně bývá 40—46 dítek. Všechny děti jak mužského, tak ženského pohlaví chodí do školy. Ve škole se vyučuje rusky. Mimo to p. Vlč vyučuje dítky i češtině tak, že jsou znalé obou řečí. Ze v osadě není negramotných je samozřejmo. As $\frac{2}{3}$ občanů umějí česky i rusky.

Pěvecký sbor, ochotnický a čtenářský kroužek, toť jsou činitelé, kteří od založení osady přispěly k udržení českého ducha i k mravnímu povznesení. Tyto spolky by měly míti všecky české obce.

Z časopisů se odebírají: Křesťanské Listy (20 výt.), Cechoslovan (15), Český rolník (6), Milotický hospodář (5), Nový Lid (4), Jednota (4), Pravda (3), Praktický rádce (3), Mladý křesťan (2), Česká rodina (2) a celá řada ruských časopisů.

Ze spolků jsou tyto zastoupeny: Hasičský spolek (od r. 1908), Domácí výpomocný požární fond (od r. 1909), Кредитное Товарищество (od r. 1906; počet členů 445, základní fond 3650 r., obrat ku konci dubna 28.447 r.), Общество Потребителей.

Okolní Maloruské vesnice následují dle vzoru Borjatína též pokrokovější způsob hospodaření: mají skoro všecky druhy strojů hospodářských a zavádějí pícní plodiny: jetel, vojtěšku, směsku a j.; ba i do pěstování chmele se někteří pouštějí. Vzájemný poměr mezi Čechy o Malorusy jest srdečný; třenic a sporů není. Smíšených sňatků dosud nebylo.

Dubno.

Od té doby, co psala paní Pavla Moudrá své „Vzpomínky“, jež jsme uvedli v čísle 27., Dubno se mnoho nezměnilo. Jen tak obyvatelů něco přibýlo, dnes jich čítá přes 22.000, mimo vojsko, jehož je zde k 6.000. I svým zevnějškem jest Dubno tím starým, špinavým, poloorientálním městem; sem tam vydlážděná ulice nezbavila jej dosud prachu a bláta.

Většinu rozvoji Dubna jakož i všech ostatních propinačních (činžovních) měst ve Volynské gubernii jest rozhodně na závalu, že osud jeho závisí na libovůli majitele i nemůže tedy kráčet s duchem času jako něsta svobodná.

Obchodní a průmyslový vývoj jeho ještě dále zadržuje to, že jest hodně vzdáleno od železniční stanice; živější ruch zajisté nastane teprve tehdy, až bude uskutečněna myšlenka provedení nové železnice, která by vedla od Cholmu přes Dubno.

Pokud Čechů se týče, jest nás v Dubně 38 rodin, při čemž 22 občanů jsou vlastníky domů („domácími pány“). Celkem lze říci, že v Dubně jest na 250 osob české národnosti. Několik českých rodin jest též smíšených, v nichž bohužel čeština mizí; zvláště ve dvou důstojnických rodinách ustupuje na celé čáře.

Dle povolání jsou Češi zastoupeni nejhojněji jako služebníci krále Gambrina: jest zde 12 Čechů hospodských. Poslední dobou zde vznikl pěkný „Slovanský hostinec“ pana Kovačika, kterého, ač jest původem Slovák, jistě ani ten nejzuvivější separatista (= přívrženec tvrzení, že Češi a Slováci sou každý jiný národ!) nebude vyhazovati z českého tábora, mať za ženu Češku, v Dubně zrozenou. „Věcmi světa tohoto“ nás zásobují v hojně míře a to výrobky výbornými 3 našinci uzenáři, 2 cukráři pekaři. Zvláště dlužno zaznamenat, že pan Dragoun (cukrář) zařizuje novou pěknou kavárnu, která by se mohla státi tím touženým českým střediskem, tím více, když též pan Dragoun, jak jsem slyšel, chová úmysl, objednat si větší počet různých časopisů a vůbec svou kavárnu vésti po pražském způsobu. Tak mají i abstinenti — odpůrci lihovin (jestli se vůbec u nás nějaci najdou), příležitost účastniti se spolkového života, který by nebyl soustředěn v „nenáviděných“ hospodách!

Také zde máme 2 dosti velké, po Volyni dobře známé české továrny na hospodářské stroje. Jest to továrna a velkosklad hospodářských strojů p. Martinka a továrna pí. Pavličkové. Zvláště dělá divyp. Martinek, který zařizuje oddělení svého podniku již i v daleké Sibiři a jehož stroje těší se všade značné oblibě.

Dobrou pověst má také lahůdkářský a smíšený obchod p. Kroba, jehož četnými odberateli jsou netoliko Dubenští Češi, nýbrž i z dalekého okolí. Zboží galanterní ve velkém výběru a dobré jakosti za ceny pevně skýtá „Slovanský obchod“, jehož majitelem jest již dříve zmíněný p. Kovačik. Tu využívám

vhodné příležitosti, abych připomenul našim krajanům, chtějí-li zůstat věrni českému heslu: „svůj k svému“, že by měli vždy při svém nákupu pamatovat na tak zvané „slovanské obchody“: v Dubně, Rovně, Lucku a jinde založené a bratry Slováky vedené. Těmto obchodům by měli dávat přednost, neboť v nich jsou vždycky svědomitě a dobře obslouženi, výtěžek dávají našinci a vyhnou se tak i nepříjemnostem, které je potkávají na každém skoro kroku v obchodech židovských.

Mimochodem řečeno, té úlohy, které konají ve zmíněných městech Slováci, konkurující s vyděračskými majiteli židovských obchodů, podjal se ve Zdobunově čilý a svědomitý obchodník, Cech p. Khol. Měl jsem příležitost navštívit osobně obchod páne Kholův a byl jsem opravdu překvapen, jaké množství levných a opravdu dobrých látek může kupujícímu k výběru předložit. Ovšem některým našim krajanům nevádí, aby šli k židovi jen proto, že se u něho dá smlouvat. Zdobunovští židé, také tušice a vidoucí v p. Kholovi nebezpečného konkurenta, svědomitě a svorně se přičinují, jak by jej hned v začátcích „odpravili“. Jest to jejich obvyklý a vyzkoušený způsob zbavovati se takových nepohodlných obchodníků stůj co stůj, aby pak opanovali pole sami — a bohužel Češi je v tom, nezřídka slepě podporují. Snad Češi nyní prohlédnou a budou vědět, kdo jest jim bližší, zda-li snaživý a svědomitý Cech, anebo úskočný a úlisný žid.

V Dubně máme též po jednom českém krejčím, truhláři, zámečníku a hokynáři. Též cech sv. Kryšpína jest zde zastoupen a to dosti četně: 4 mistry obuvnickými.

Z jiných stavů jest v Dubně toto české zastoupení: učitel gymnasia, felčar, 2 důstojníci, 2 vojenští podkapelníci, 25 vojnů, 3 soukromí úředníci, 20 dělníků (částečně zámečnických, příručí, pekařských, obuvnických a t. d.) a tolikéž služebných děvčat.

Jak jsem uvedl hned na začátku tohoto článku, styků společenských v Dubně téměř není. Spolků ryze českých vůbec není, leda že nově vzniklý „Spolek chmelářský“, o němž „Čechoslovan“ zprávu již přinesl, má ráz převážně český, poněvadž většina jeho členů jsou Češi. O duševní stravu nemáme postaráno docela nic; ani knihovničky u nás není. Českou knihu si jen sem tam půjčujeme a pravou událostí jest, když přijde český kalendář. Tím ukájíme své duševní potřeby. Z časopisů sem docházejí jen: „Nár. Listy“ a „Čechoslovan“, ale ani tento není v

každé rodině. Bohužel je to právě několik „zazobanějších“ našinců, kteří se nemohou odhodlati, aby

sáhli do plné kapsy a to malicherně předplatné na něj zaslali.

Dubnov.

DOMA I V CIZINĚ.

Spor o Maroko.

Marocká říše, nebo jak ji Francouzi nazývají „vosí hnízdo v Severní Africe“, dosud čeří evropskou hladinu. A chvílemi záchvaty bouře jsou tak silné, že na evropských bursách začínají rázem klesati německé a francouzské hodnoty. Bursa je nejcitlivějším tlakoměrem pro politický život, pročež když cenné papíry některého státu začínají povážlivě klesat, nesvědčí to nikdy o klidu. Buď vnitřní nebo vnější nebezpečí ohrožuje stát. Spor francouzsko-německý o to, bude-li mít i Německo nějaký vliv v Maroku, nebo zůstane-li toto celé v rukou Francie, poslední dobou dosáhl již takového napjetí, že ve vzduchu bylo cítit střelný prach a jemnější uši slyšely řinčení šavle.

„Německo dle svého osvědčeného způsobu začalo vyhrožovat a strašit, myslíc, že Francii přiměje k povolnosti. Tentokrát však kosa přišla na kámen. Francouzi odpověděli, že se nabažili německých strašáků a nedají si diktovat svoji politiku Berlinkem. Po této rozhodné odpovědi prustí diplomaté, zdá se, přišli k rozumu a zvolili mírumilovnější ton.

„Žádný německý kancléř nemohl by se odvážiti ospravedlniti před říšským sněmem válku k vůli několika marokánským pískovým kopcům.“ Slova tato pronesl prý státní tajemník Kiderlen-Wächter v rozmluvě s americkými zástupci dne 7. září (n. st.) tedy ve chvíli, kdy bylo rozhodnuto o odpovědi Německa na francouzské návrhy. A dodal prý: K válce nedojde. — Tento výrok — zní už hodně strážlivě! je také výrazem daleko příznivější nálady. Není sice ještě řečeno konečné slovo. Zdá se, že jedno se Berlinu podařilo: demonstraci v Agadiru poplašilo celý svět, dalo celému řešení marocké otázky nové směr. Krise vlekla se léta. Události tohoto sporu vyznačeny jsou jmény Tanger (návštěva Viléma), Casablanca (okupace Francouzů), Algéiras (mezinárodní konference), rok 1909 (smlouva s Německem), tažení Francouzů na Fez (vzpouza Berberů), až konečné „zahnízdění“ Němců v přístavě Agadiru. Již se zdálo, že Německo napne tentokrát luk k nové ráně. Jediný činitel rozhodoval — Anglie. Na čí stranu se při-

kloní? Komu dá k dispozici své válečné lodě? Jménem této největší námořní velmoci odpověděl Asquith, její ministrpředseda: Anglie stojí na straně Francie... To rozhodlo. Němci obrátili. Dokud byla Francie v úzkých, volala po nové konferenci mezinárodní, aby čelila německému nátlaku. Po prohlášení z Londýna upuštěno od svolání konference a nalezena nová základna dohody; odškodněné Německo musí se vzdát svého prvotního cíle urvat kus Maroka. Země šerifova zůstane Francouzům celá; střežili ji po desetiletí, teď dostanou nad ní protektorát. Plán Francouzů, zříditi v Africe středomořskou říši, zachovat Středozemí latinské rase, se zdařil. Dosud měli Francouzi v Africe ve svém držení půdu v rozloze 5.4 mil. km² osazených 29 mil. lidmi. Ted získají další 2 mil. km² a takměř 15 mil. obyvatelstva. Je to úžasné bohatství pro republiku, pro její finančníky, obchodníky a podnikatele. To jim Němci nejvíce záviděli, neboť jejich africké kolonie měří „toliko“ 2.4 mil. km² s 15. mil. lidmi. Právě marocký spor zase ukázal, jak je osadnický imperialismus nebezpečný. Diplomatičká rvačka o bývalé Alahovo dědictví hrozila strhnout Evropu do nové války. Až se sdělá nová politická mapa Afriky, bude snad na čas pokoj.

— **Nepopulárnost rusko-německé smlouvy v Rusku.** Všecky neodvislé listy ruské, i konservativní, odsuzují rusko-německou smlouvu v Postupimi uzavřenou jako nesmírnou chybu ruské diplomacie. Ruská diplomacie r. 1905 uzavřela s Japonci hanebný mír v okamžiku, kdy po řadě těžkých a krvavých porážek ruských válka podle povahy obrovského Ruska měla teprve začít, aby vyčerpala všecky síly malého Japonska a skončila ruským vítězstvím. Na východě Rusko kapitulovalo aspoň před vítězem, ale na západě kapitulovalo před státem, kterému Bismark odkázal moudrost, aby s Ruskem nikdy neválčil... „Utro Rossii“ mluví o rusko-německé smlouvě jako o „nové Cusimě“ a „ráně Moskvě“. Praví: „Rána, zasazená touto nepochopitelnou smlouvou politickým, obchodním i průmyslovým zájmem Ruska příliš je bolestná, příliš těžká, abychom ji snesli mlč-